

Værk. Det er kommet i en lykkelig Stund, da der efter en vis Forsagthedsperiode atter er Vækst og Fremdrift i de forskellige Andelsforetagender og stigende Tiltro til, at der kan vindes nye Sejre paa dette vigtige Omraade. N. Skriver Svendsen.

DEN DANSKE STAT. Redigeret af EVEN MARSTRAND, ANDREAS BOJE, FRODE SØRENSEN. (Nyt socialt Bibliotek. Martins Forlag, København, 1929. 365 Sider).

Bogens første Afsnit, Stats- og Kommunernes Forfatning, behandles af Højskolelærer C. P. O. Christiansen og Pastor Even Marstrand. Under andet Afsnit, Statens og Kommunernes Virksomhed, skriver Dommer L. Th. Arnskov om Staten som Hævder af Retten indad og udadtil, Kredslæge F. Ingerslev om Sundhedsvæsen, Marstrand om den sociale Lovgivning, fhv. Kultusminister Jacob Appel om Kirken, Appel og Fuldmægtig Hegermann-Lindencrone om Skolen, Lektor Frode Sørensen om Staten og Erhvervslivet og Højskoleforstander J. Th. Arnfred om Kommunernes Opgaver. I tredje Afsnit: Det offentlige Indtægter, skriver Kontorchef, nu Højskoleforstander, Hj. Gammelgaard om den historiske Udvikling og Næstformand i Landsoverskatteraadet H. C. Henningsen om Beskatningsproblemet i Nutiden. Værket sluttet med en Afhandling af Sekretær A. Boje om Stats- og Samfundsopfattelser.

Skulde man fremhæve et enkelt Afsnit, bliver det Arnfreds om Kommunernes Opgaver. Man skønner, at Forfatteren kender det utaknemmelige Kommunalarbejde af Selverfaring. Afhandlingen præges af en egen Humor, der kulminerer i Beskrivelsen af Sogneraadets Opgaver med Hensyn til Skolevæsenet. Det er f. Eks. Sogneraadets Sag at sørge for Lokaler til Undervisningen og Lærerboliger, men det kan naturligvis ikke bygge, som det selv vil. Drejer det sig om en ny Skolebygning, skal Amtslægen godkende selve Byggepladsens Beliggenhed. Dernæst skal Byggeplanen forelægges Skolekommissionen, Skoledirektionen og Amtslægen. Naar Planen er godkendt, faar Kommunen Lov til at bygge Skolen, men Skoledirektionen skal godkende den, før den tages i Brug. Naar en Skolebygning er godkendt af Direktionen, maa Kommunalbestyrelsen ikke paa egen Haand ændre ved Bygningen, selv om det kun drejer sig om Flytning af en Ovn:

„Sogneraadet er ikke først og fremmest en valgt Bestyrelse, der skal ordne de fælles Anliggender ud fra den Myndighed, som Sognets Beboere har udrustet den med — paa lignende

Værk. Det er kommet i en lykkelig Stund, da der efter en vis Forsagthedsperiode atter er Vækst og Fremdrift i de forskellige Andelsforetagender og stigende Tiltro til, at der kan vindes nye Sejre paa dette vigtige Omraade. N. Skriver Svendsen.

DEN DANSKE STAT. Redigeret af EVEN MARSTRAND, ANDREAS BOJE, FRODE SØRENSEN. (Nyt socialt Bibliotek. Martins Forlag, København, 1929. 365 Sider).

Bogens første Afsnit, Stats- og Kommunernes Forfatning, behandles af Højskolelærer C. P. O. Christiansen og Pastor Even Marstrand. Under andet Afsnit, Statens og Kommunernes Virksomhed, skriver Dommer L. Th. Arnskov om Staten som Hævder af Retten indad og udadtil, Kredslæge F. Ingerslev om Sundhedsvæsen, Marstrand om den sociale Lovgivning, fhv. Kultusminister Jacob Appel om Kirken, Appel og Fuldmægtig Hegermann-Lindencrone om Skolen, Lektor Frode Sørensen om Staten og Erhvervslivet og Højskoleforstander J. Th. Arnfred om Kommunernes Opgaver. I tredje Afsnit: Det offentlige Indtægter, skriver Kontorchef, nu Højskoleforstander, Hj. Gammelgaard om den historiske Udvikling og Næstformand i Landsoverskatteraadet H. C. Henningsen om Beskatningsproblemet i Nutiden. Værket sluttet med en Afhandling af Sekretær A. Boje om Stats- og Samfundsopfattelser.

Skulde man fremhæve et enkelt Afsnit, bliver det Arnfreds om Kommunernes Opgaver. Man skønner, at Forfatteren kender det utaknemmelige Kommunalarbejde af Selverfaring. Afhandlingen præges af en egen Humor, der kulminerer i Beskrivelsen af Sogneraadets Opgaver med Hensyn til Skolevæsenet. Det er f. Eks. Sogneraadets Sag at sørge for Lokaler til Undervisningen og Lærerboliger, men det kan naturligvis ikke bygge, som det selv vil. Drejer det sig om en ny Skolebygning, skal Amtslægen godkende selve Byggepladsens Beliggenhed. Dernæst skal Byggeplanen forelægges Skolekommissionen, Skoledirektionen og Amtslægen. Naar Planen er godkendt, faar Kommunen Lov til at bygge Skolen, men Skoledirektionen skal godkende den, før den tages i Brug. Naar en Skolebygning er godkendt af Direktionen, maa Kommunalbestyrelsen ikke paa egen Haand ændre ved Bygningen, selv om det kun drejer sig om Flytning af en Ovn:

„Sogneraadet er ikke først og fremmest en valgt Bestyrelse, der skal ordne de fælles Anliggender ud fra den Myndighed, som Sognets Beboere har udrustet den med — paa lignende

Maade som Bestyrelsen for et Andelsmejeri leder dette Fællesforetagende — men er i stadig stigende Grad det yderste Led i det *Embedsmaskineri*, der skal overvaage Statens Love og udføre dens Beslutninger.“

Mythen om det kommunale Selvstyre stilles i en ejendommelig Belysning ved denne Udvikling.

Ved den historiske Linie, der er anlagt, giver Bogen i det hele et godt Bidrag til Forstaaelse af, hvor vi befinder os paa Bølgelinien mellem det frie Borger- og Erhvervssamfund, som blomstrede i forrige Aarhundrede, og et Samfund, „hvor Statsliv og Erhvervsliv er Begreber, der dækker hinanden“ (Frode Sørensen) paa endnu mere haandgribelig Vis end i Enevældens Dage, idet Fortidens statsautoriserede Laugsvæsen genopstaar i moderne Form „erhvervsmæssigt og socialt i landsomspændende Organisationer“.

Boje slutter netop Bogen af med at understrege dette. Han giver Professor Johan Plenge Ret i, at Liberalismens Periode er afsluttet med Aaret 1914, og en ny, Organisationernes Periode, indledet, hvor disses politiske Magt styrkes, medens den Betydning, som de af Liberalismens indsatte Institutioner, Sogneraad, Byraad, Amdsraad og Rigsdag, har som Mellemlid mellem Befolkningen og Staten, afsvækkes. Regeringen raadfører sig med Organisationerne fuldt saa vel som med Rigsdagen, og denne selv er i højeste Grad lydhør overfor Fag- og Erhvervsorganisationerne i Følelsen af, at „Folkets Røst“ maaske faar et nok saa gyldigt Udtryk gennem disse som gennem de partibeherskede Valg til Rigsdagen.

Naar en Rigsdagsmand nu spørger en Minister, om denne agter at forelægge et eller andet Lovforslag, kan Ministeren svare: Det kommer an paa denne eller hin Organisation. Imod dens Ønske bliver det i hvert Fald ikke forelagt.

Rigsdagsmanden finder dette i sin Orden. Og vi andre er lige ved at gøre det ogsaa.

Bogen er anbefalelsesværdig. Ogsaa Nationaløkonomer af Fag vil kunne hente Visdom af den.

N. Skriver Svendsen.

Traps Danmark, Bind IX, De sønderjyske Landsdele (632 Sider. G. E. C. Gads Forlag, København 1930).

Paa Gads Forlag er nylig afsluttet 4. Udgave af det udmærkede Værk Trap: Danmark. Værket har, grundet paa Adskillelsen 1864, ikke i anden og tredie Udgave haft noget